

UPRAVLJANJE RAZVOJEM U KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKOJ ŽUPANIJU U PROTEKLIM DVADESET GODINA I POGLED U BUDUĆNOST

KOPRIVNICA-KRIŽEVCI COUNTY AND MANAGEMENT OF ITS DEVELOPMENT - THE PAST TWENTY YEARS AND A LOOK INTO THE FUTURE

Tihana KRALJIĆ

SUPPORT PROJEKT, j.d.o.o.

Trg podravske heroja 2A,

Koprivnica

e-mail tihana.kraljic@kc.t-com.hr

Primljeno / Received: 1. 10. 2014.

Prihvaćeno / Accepted: 2. 11. 2014

Pregledni rad / Review

UDK/UDC 94 (497.5) 05.292.52. Koprivničko-krievačka županija

SAŽETAK

U radu se istražuje upravljanje razvojem u Koprivničko-križevačkoj županiji u proteklih dvadeset godina. Prikazuju se administrativni ustroj i institucionalni razvoj, te političke opcije koje su temeljem dobivenog povjerenja birača upravljale Koprivničko-križevačkom županijom. Promatra se status i razvoj strateškog planiranja kao alata upravljanja razvojem. Za analizu se koriste provedena istraživanja Regionalnog indeksa konkurentnosti i Indeksa razvijenosti, te se vrši usporedba Koprivničko-križevačke županije sa Varaždinskom, Međimurskom i Krapinsko-zagorskom županijom.

Ključne riječi: Koprivničko-križevačka županija, strateško planiranje, regionalni indeks konkurentnosti, indeks razvijenosti

Key words: Koprivnica-Križevci county, strategic planning, regional competitiveness index, index of development

UVOD

Prvi izbori za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne samouprave i uprave, odnosno lokalni izbori u Republici Hrvatskoj održani su 7. veljače 1993. godine. Osim proslave dvadesetog rođendana 2013. godina će za sve hrvatske županije, pa i za Koprivničko-križevačku, ostati zapamćena i kao godina ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju. Ulazak u Europsku uniju traži prilagodbu i donosi promijene u svim segmentima društva, pa tako i u upravljanju razvojem u Koprivničko-križevačkoj županiji što se uzima kao povod za analiziranje dosadašnjeg modela upravljanja razvojem. U radu se prikazuje institucionalni okvir upravljanja razvojem u županiji, strateški dokumenti koji su izrađivani i njihova provedba, te analiza temeljem Regionalnog indeksa konkurentnosti i indeksa razvijenosti.

1. TEORIJSKI OKVIR

1.1. Upravljanje razvojem

Upravljanje razvojem zbog svoje složenosti i trajne aktualnosti zauzima značajno mjesto ne samo u ekonomskoj znanosti i literaturi, nego i u sociologiji, psihologiji i politologiji. Kod pojma upravljanje razlikuje se upravljanje koje se odnosi na tvrtke (*management*) i upravljanje koje se odnosi na

državu/regionalnu/lokalnu- samoupravu (*public/regional/lokal administration, public/regional/lokal management*).

Pojam javni (public) potječe od latinskog 'populus' ili 'poplicus' i općenito označava neku masovnu populaciju 'the people' ili skupinu ljudi koji se organiziraju oko nekog pitanja od zajedničkog interesa. U političkoj znanosti i povijesti, javnost je populacija pojedinaca koja surađuje oko građanskih poslova, odnosno poslova ureda ili države.

Pojam uprava (administration) potječe od latinskog "administratio" - administracija. Pojam razvoj (development) nastao je od francuskog "développement, desvelopemens", a engleska riječ development nastala je spajanjem dviju riječi develop+ment. Prvi puta se upotrebljava 1756. godine.

Upravljanje u državi je mnogo složenije za izučavanje nego upravljanje u tvrtkama, a prvenstveno se veže uz javnu upravu. Javna uprava se promatra kao profesija ili zanimanje i kao akademsko područje. Kao akademsko područje javna uprava se poučava i izučava.

Osnivačem znanosti o javnoj upravi u Europi smatra se Lorenz von Stein. U njegovo vrijeme smatralo se da je javna uprava oblik upravnog prava, ali njegovo je stajalište, kao profesora u Beču od 1855. godine, da je javna uprava integrirajuća znanost koja uz upravno pravo objedinjava i sociologiju, politologiju i javne financije.

Ocem javne uprave u Sjedinjenim Američkim Državama smatra se Woodrow Wilson. On je 1887. godine objavio članak Izučavanje javne uprave (*The Study of Administration*) u kojem se navodi "da je predmet izučavanja što vlada može ispravno i uspješno činiti i kako to može činiti sa što većom učinkovitošću, odnosno uz što manji trošak bilo novca bilo energije." Zagovornik je korištenja četiri principa u javnoj upravi: *Odvajanje politike i uprave, Komparativnu analizu političkih i privatnih organizacija, Poboljšavanje učinkovitosti s praksama i stavovima prema svakodnevnom poslovanju po uzoru na polovne prakse i Poboljšanje učinkovitosti javne službe kroz upravljanje i osposobljavanje državnih službenika, temeljenog na procjeni prema zaslugama (merit-based assessment)*.

Do tog je vremena u Sjedinjenim Američkim državama bio prisutan (*spoils system*). To je sistem u kojem funkcije u javnoj upravi mogu dobiti isključivo članovi i pristalice političke opcije koja je dobila izbore, a kao nagradu za doprinos i potporu pobjedi na izborima.

Kao disciplina u razvoju javna uprava je prošla nekoliko faza razvoja, a za detaljnije razumijevanje tog procesa koristi se prikaz evolucija paradigmi koje je dao Nicolas Henry u članku Paradigme javne uprave (*Paradigms of Public Administration*) objavljenom 1975. godine u časopisu Pregled javne uprave (*Public Administration Review*). Paradigma je skup osnovnih pretpostavki ili pravila koje uzimamo zdravo za gotovo (*default*) u cilju poimanja stvarnosti i njenih fenomena.

Kronološki se evolucija paradigmi o javnoj upravi prikazuje kroz pet faza:

1. Paradigma I. Dihotomija politike i uprave 1900.-1926.
2. Paradigma II. Načela uprave 1926.-1937.
3. Paradigma III. Javna uprava kao politička znanost 1950.-1970.
4. Paradigma IV. Javna uprava kao menadžment 1956.-1970.
5. Paradigma V. Javna uprava kao javna uprava 1970.

Uz ovih pet paradigmi razmatraju se i paradigme u nastajanju: od vladanja prema upravljanju, (*From government to governance*) 1990. i Upravljanje kao javna vrijednost 2000. (*Public Value management*).

1.2. Javna politika

Ne postoji jedinstvena i općeprihvaćena definicija javne politike.

Dean G. Kilpatrick (2000.) navodi da se javna politika općenito definira kao "sustav zakona, regulatornih mjera, načina djelovanja i prioriteta financiranja u vezi određene teme proglašene od strane države ili njezinih predstavnika."

Thomas A. Birkland u svojoj knjizi Uvod u proces politike: teorije, koncepti i modeli izrade javne politike (*An Introduction to the Policy Process: theories, concepts, and models of public policy making*) 2011., navodi ključna obilježja javne politike:

- *Politika je napravljena kao odgovor na neku vrstu pitanja ili problema koji zahtijeva pažnju. Politika je ono što Vlada odluči napraviti (stvarno) ili ne (implicirano) o određenom pitanju ili problemu.*
- *Politiku bi mogli sagledavati u obliku zakona ili propisa ili skup svih zakona i propisa koji reguliraju posebno pitanje ili problem.*
- *Politika je napravljen u ime "javnosti".*
- *Politika je usmjerena prema cilju ili željenom stanju, kao što su rješavanje problema.*
- *Politike u konačnici donosi vlada, čak i ako ideje dolaze iz izvan vlade ili kroz interakciju vlasti i javnosti.*
- *Kreiranje politike je dio trajnog procesa koji ne mora uvijek imati jasan početak ili kraj, jer se odluke o tome tko će imati koristi od politike i tko snosi teret koji proizlazi iz politike stalno se pregledavaju i revidiraju.*

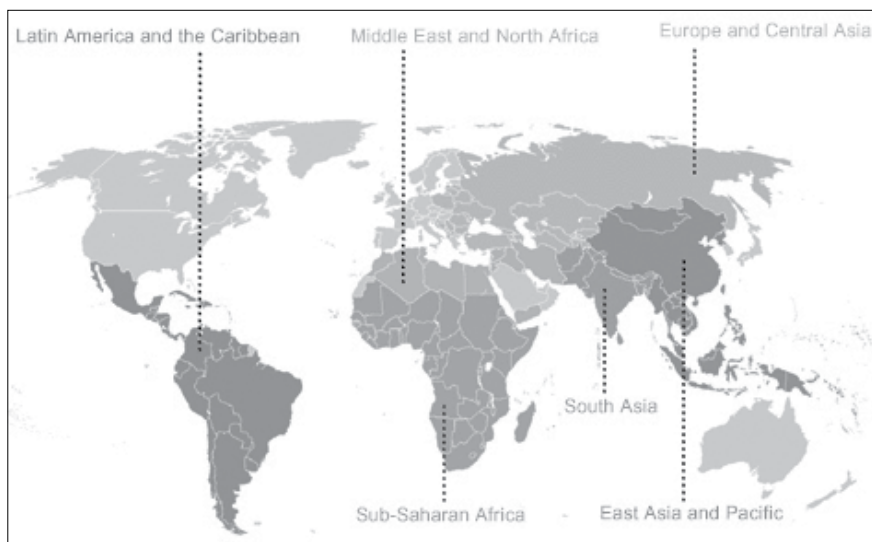
U procesu razvoja javnih politika ističe se važnost koordinacije. U Cambridgevom rječniku koordinacija se definira kao "način na koji [je moguće] učiniti mnogo različitih stvari da bi učinkovito radili kao cjelina".

A. Matei i T. C. Dogaru, 2012. definiraju poveznicu između javnih politika i strateškog planiranja: "Kvaliteta javnih politika u velikoj mjeri ovisi o koordinaciji i savjetodavnoj aktivnosti, razvijenim, s jedne strane, u javnim institucijama koje pripadaju izvršnoj vlasti, a na drugoj strani, između javnih institucija i interesnih skupina i njihovo strateško planiranje. Dakle, strateško planiranje ima važnu ulogu u procesu javne politike; njegove različite mogućnosti izravno pridonose razumijevanju i formuliranju prioriteta javnih politika i ciljeva." Strateško planiranje ima važnu ulogu u procesu javne politike jer njegovi razni elementi mogu izravno pridonijeti razumijevanju i formuliranju političkih prioriteta i ciljeva. U radu se pod javnom politikom podrazumijeva politika županije.

1.3. Regionalni, ruralni, urbani, lokalno ekonomski i održivi razvoj

1.3.1. Regionalni razvoj

Kada se želi definirati regionalni razvoj najprije treba odgovoriti na pitanje što je regija. Najjednostavnija definicija regije je da je to područje-dio zemljine površine koje ima neke slične karakteristike. One mogu biti prirodne, kulturne, geografske, ekonomske ili neke druge. Svjetska Banka za potrebe svojih analitika i u operativne svrhe cijelu zemljinu površinu dijeli na 6 regija: Europe and Central Asia, South Asia, East Asia and Pacific, Middle East and North Africa, Sub-Saharan Africa and Latin America and the Caribbean.

Slika 1. Podjela na regije prema Svjetskoj Banci

Izvor: Svjetska banka

Europska unija je također za potrebe statistike i kao temelj za usporedbu regija uvela sustav klasifikacije NUTS¹ kojeg su obvezne primjenjivati sve zemlje članice. Radi se o hijerarhijskoj klasifikaciji za potrebe službene statistike kojom se svaka zemlja članica Europske unije dijeli na tri razine: NUTS 1, NUTS 2 i NUTS 3. Pri tome NUTS II razina predstavlja potpodjelu NUTS 1 razine, a NUTS 3 razina potpodjelu druge razine. Temeljem pokazatelja iz te podjele definira se prihvatljivost pojedine regije za financiranje iz instrumenata kohezijske politike. Primarne sastavnice regija iz sustava NUTS-a su i LAU² 1 i LAU 2, odnosno lokalne upravne jedinice. NUTS podjela i administrativni ustroj zemlje članice ponekad se razlikuju.

Razina	Min.broj stanovnika	Max.broj stanovnika
NUTS 1	3.000.000	7.000.000
NUTS 2	800.000	3.000.000
NUTS 3	150.000	800.000

Tablica 1. Kriteriji za podjelu na NUTS razine u EU

Izvor: Europska komisija

Regionalni razvoj je širok pojam, ali se može definirati kao nastojanje da se smanje regionalne nejednakosti podupirući gospodarsku aktivnost u regijama.³

Regionalni razvoj kao disciplina pojavio se 1950. godine i bio je usmjeren isključivo na jačanje gospodarstva, novo zapošljavanje, dobit i BDP. Krajem 20. stoljeća regionalni razvoj postaje više multidisciplinarnan u svojem pristupu i uz ekonomiju sve veći značaj dobivaju i ostale discipline kao politička znanost, javna politika i sociologija. U 21. stoljeću regionalnom razvoju se pridružuje nova disciplina-ekonomska geografija. Prostorna dinamika regije, te ljudi kao pokretači gospodarskih aktivnosti i društvenih procesa postaju središte regionalnog razvoja. Nove teorije regionalnog razvoja stavljaju naglasak na ljudski i socijalni kapital, inovacije i prostornu dinamiku uključujući i demografske promijene kao izazov kako male regije i ekonomije mogu odgovoriti na izazove globalne ekonomije, te jačati konkurentsku prednost regionalnog gospodarstva.

1.3.2. Ruralni razvoj

Kada se definira ruralni razvoj najprije treba odgovoriti na pitanje što označava pojam "ruralno" i "ruralni prostor". U određivanju tih pojmova također postoje određene teškoće i velike razlike od zemlje do zemlje, a ovisе o povijesnim, demografskim, društvenim, ekonomskim i prirodnim uvjetima u svakoj zemlji. Povijesno određenje "ruralnog" podrazumijeva prostor koji se nalazi "izvan gradskih zidina". Demografsko određenje "ruralnog" prostora je da je to slabo naseljeni prostor. Društveno određenje "ruralnog" prostora je prostor u kojem je kvaliteta života i životni standard nizak, u kojem vlada siromaštvo, ali se njeguju običaji i kulturno nasljeđe. Ekonomsko određenje "ruralnog" odnosi se na prostor u kojem se odvija primarna poljoprivredna proizvodnja.

Za razumijevanje ruralnog razvoja koriste se definicije OECD-a.

OECD pri definiranju ruralnog područja koristi slijedeće definicije:

"Pretežito ruralno područje- područje na kojem više od 50% stanovništva živi u ruralnim lokalnim zajednicama (područjima), odnosno općinama s gustoćom naseljenosti manjom od 150 stanovnika/km²."

"Značajno ruralno područje- područje na kojem 15 do 50% stanovništva živi u ruralnim lokalnim zajednicama."

¹ Nomenclature des unités territoriales statistiques (franc) – hrv. Klasifikacija prostornih jedinica za statistiku

² eng. LAU – Local Administrative Units

³ OECD

Svjetska banka definira ruralni razvoj kao "strategiju čiji je cilj poboljšanje gospodarskih i socijalnih uvjeta života, fokusirajući se na određenu skupinu siromašnih ljudi u ruralnom području. Ona pomaže najsiromašnije skupinu među ljudima koji žive u ruralnim područjima kako bi imale koristi od razvoja".

1.3.3. Urbani razvoj

U publikaciji Ujedinjenih Naroda Stanovništvo, izazovi i razvojni ciljevi (*Population Challenges and Development Goals*), 2005. urbanizacija se nameće kao fenomen 21. stoljeća. Urbana populacija u 2005. godini dosegla je 3,2 milijarde osoba, a prema projekcijama se očekuje da će do 2030. godine porasti na 5 milijardi osoba. Tako se postotak svjetske populacije koja živi u urbanim područjima s 30 posto u 1950. godini povećao na 49% do 2005. godine, a prema projekcijama do 2030. godine trebao bi dosegnuti čak 61%.

Prema OECD-u pretežito urbana su područja- područja na kojem manje od 15% stanovništva živi u lokalnim ruralnim zajednicama.

1.3.4. Lokalni ekonomski razvoj

Lokalni ekonomski razvoj (*Local Economic Development, LED*) je proces u kojem javni, gospodarski i nevladin sektor rade zajedno kao partneri kako bi stvorili bolje uvjete za gospodarski rast i zapošljavanje. Cilj je ojačati gospodarsku sposobnost lokalnog područja kako bi se poboljšala ekonomska budućnost i kvaliteta života za sve.⁴

LED se temelji na lokalnoj inicijativi i potaknut je od strane lokalnih dionika koji identificiraju i stavljaju u funkciju prvenstveno lokalne resurse, ideje i vještine na integrirani način bi se potaknuo gospodarski rast i razvoj u nekoj lokalnoj sredini.

Glavni cilj LED inicijative je potaknuti sve lokalne dionike na sudjelovanje u razvoju i postizanje konsenzusa za utvrđivanje inicijativa važnih za razvoj gospodarstva, potrebne komunalne i socijalne infrastrukture neophodne za život lokalne zajednice. Koncept lokalnog gospodarskog razvoja temelji se na promociji lokalnih pristupa sukladno lokalnim potrebama i uvjetima. Ne postoji jedinstveni model po kojem se LED inicijativa može provoditi, jer posebnost te inicijative leži upravo u uvažavanju i prilagođavanju uvjetima lokalne zajednice.

Lokalni ekonomski razvoj smatra se jednim od najvažnijih načina za smanjenje siromaštva. Lokalni ekonomski razvoj ima za cilj stvaranje radnih mjesta kroz poticanje rasta lokalnog gospodarstva, što znači stvaranje više lokalnih tvrtki i tvornica na lokalnom području. Da bi se to realiziralo potrebno je osigurati prostorno-plansku dokumentaciju, potporu poduzetnicima početnicima, malim i srednjim tvrtkama, aktivno tražiti i privlačiti ulagače i ulagati u potrebnu komunalnu i socijalnu infrastrukturu.

1.3.5. Održivi razvoj

Svjetska komisija za okoliš i razvoj objavila je 1987. godine takozvano Brundtlandsko izvješće u kojem se daje "klasična" definicija održivog razvoja: "development which meets the needs of present without compromising the ability of future generations to meet their own needs"⁵. Izvješće se prihvaća i od strane Opće skupštine UN-a.

U lipnju 1992. godine u Rio de Janeiru održana je prva konferencija UN-a o okolišu i razvoju (UNCED) na kojoj je usvojena Agedna za okoliš i razvoj u 21. stoljeću. Na konferenciji je od zemalja članica prihvaćena Rio Declaration of 1992. Principal 1 u kojoj stoji: "Ljudska bića su u središtu brige za održivi razvoj. Oni imaju pravo na zdrav i produktivan život u skladu s prirodom". Tu se po prvi put spominje izraz "u skladu s prirodom" što je postao "lifestyle" sadašnje civilizacije.

⁴ World Bank LED Primer

⁵ World Commission on Environment and Development, p.43., 1987

1.4. Rast i razvoj

Da bi se u nekoj zemlji/regiji dogodio razvoj nužna je pretpostavka gospodarski rast. Prema Schumpeteru gospodarski razvoj je "spontana i diskontinuirana promjena u kanalima kružnog toka, poremećaj ravnoteže, koji zauvijek mijenja i istiskuje ravnotežu prethodno postojećeg stanja", a gospodarski rast označava "stabilne i postupne promjene na duge staze koja dolazi kroz opće povećanje stope štednje i stanovništva u dinamičnom gospodarstvu".

Gospodarski rast se prema Svjetskoj banci definira kao "povećanje proizvodnog kapaciteta zemlje, mjereno usporedbom bruto domaćeg proizvoda ostvarenog u tekućoj godini s ostvarenim bruto domaćim proizvodom u prethodnoj godini". Gospodarski rast "pruža ljudima više dobara i usluga, mjereno u bruto domaćem proizvodu i paritetu kupovne moći."

Gospodarski razvoj "koristi gospodarski rast za poboljšanje životnog standarda zemalja s razvijenim i nerazvijenim statusom gospodarstva, a temelji se na njihovoj industrijalizaciji, bruto društvenom proizvodu i paritetu kupovne moći."

Razvoj je puno širi pojam od rasta. Osim kvantitete on podrazumijeva i kvalitetu. Rast BDP-a sam po sebi ne mora za posljedicu imati razvoj. Ako u nekoj zemlji imamo rast BDP-a treba se utvrditi da li je taj rast održiv ekološki i na duži rok, kako se distribuira korist od rasta na članove društva i da li se povećava kvaliteta života.

Svjetska banka utvrdila je pet glavnih zajedničkih čimbenika koji su povezani s ukupnim napretkom u razvoju: *Economic Growth, Vibrant Private Sector, Good Governance and Ownership*.

Napretka u razvoju neke zemlje nema bez dužih razdoblja rasta s visokim dohotkom po glavi stanovnika, aktivnog i prilagodljivog privatnog sektora, uključujući mala i srednja poduzeća koja imaju ključnu ulogu u stvaranju radnih mjesta, osnaživanja položaja svih ljudi u pristupu zdravstvu i obrazovanju, dobrog upravljanja i razvojnog plana koji podrazumijeva vlasništvo.

2. UPRAVLJANJE I STRATEŠKO PLANIRANJE U REPUBLICI HRVATSKOJ

2.1. Razine upravljanja i strateškog planiranja

2.1.1. Lokalna - LAU 1 i LAU 2 razina

Lokalnu razinu u RH čine jedinice lokalne samouprave gradovi i općine. Prema NUTS klasifikaciji od 01.srpnja 2013. godine i ulaska u EU to je LAU 1 (gradovi) i LAU 2 (općine) razina.

Općina je jedinica lokalne samouprave koja se osniva, u pravilu, za područje više naseljenih mjesta koja predstavljaju prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu, te koja su povezana zajedničkim interesima stanovništva.⁶ U RH ima 428 općina.

Grad je jedinica lokalne samouprave u kojoj je sjedište županije te svako mjesto koje ima više od 10.000 stanovnika, a predstavlja urbanu, povijesnu, prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu. U sastav grada kao jedinice lokalne samouprave mogu biti uključena i prigradska naselja koja s gradskim naseljem čine gospodarsku i društvenu cjelinu te su s njim povezana dnevnim migracijskim kretanjima i svakodnevnim potrebama stanovništva od lokalnog značenja. U RH ima 128 gradova.⁷

Iznimno, gdje za to postoje posebni razlozi (povijesni, gospodarski, geoprometni), gradom se može utvrditi i mjesto koje ne zadovoljava uvjete iz stavka 1. ovoga članka.⁸

Veliki grad je grad koji imaju više od 35.000 stanovnika i gradovi sjedišta županija i oni mogu obavljati i poslove iz djelokruga županije.⁹

⁶ Narodne novine 33/2001

⁷ Narodne novine 33/2001

⁸ Narodne novine 33/2001

⁹ Narodne novine 129/05

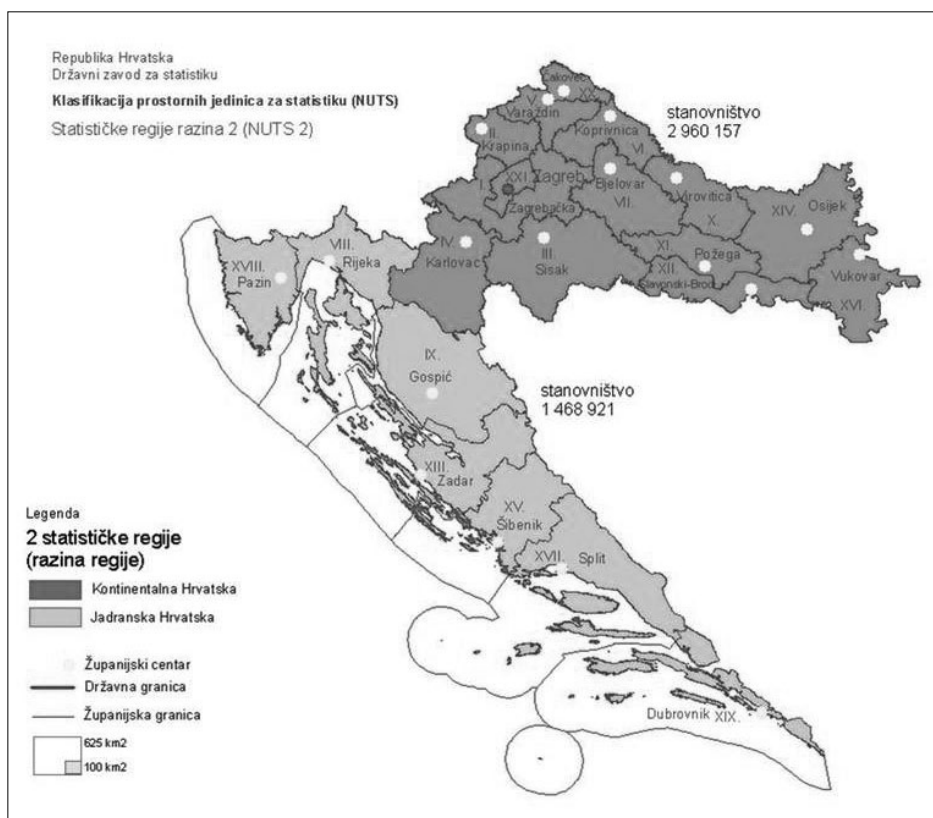
Postojeći zakonodavni okvir- Zakon o regionalnom razvoju iz 2009. koji regulira obvezu izrađivanja strateških dokumenata u Hrvatskoj ne obvezuje gradove i općine na izradu razvojnog strateškog dokumenta, ali novi Zakon o regionalnom razvoju koji se nalazi u procesu usvajanja u Saboru i bit će na snazi od 01.01.2015. godine na izradu strateških dokumenata obvezuje urbana središta,

2.1.2. Županijska-NUTS III. razina

Županija je jedinica područne (regionalne) samouprave čije područje predstavlja prirodnu, povijesnu, prometnu, gospodarsku, društvenu i samoupravnu cjelinu, a ustrojava se radi obavljanja poslova od područnoga (regionalnog) interesa.¹⁰

Prema NUTS klasifikaciji od 01.srpnja 2013. godine i ulaska u EU županije i Grad Zagreb su NUTS III razina.

Za regionalnu samoupravu-županije postoji zakonska obveza izrađivanja strateškog razvojnog dokumenta. Ona je prvi put regulirana Zakonom o regionalnom razvoju RH.¹¹ Tim zakonom uređuju se ciljevi i načela upravljanja regionalnim razvojem RH, tijela nadležna za upravljanje regionalnim razvojem, ocjenjivanje stupnja razvijenosti jedinica lokalne (regionalne) samouprave i izvještavanje o provedbi razvojne politike. Planski dokument politike regionalnog razvoja za županiju je Županijska razvoja strategija i razvojna strategija Grada Zagreba. Županijska razvojna strategija (ŽRS) je dokument jedinice područne (regionalne) samouprave u kojem se određuju ciljevi i prioriteti razvoja jedinice područne (regionalne) samouprave. ŽRS donosi županija u skladu s načelom Partnerstva i suradnje. Novi Zakon o regionalnom razvoju također obvezuje županije na izradu Županijskih razvojnih strategija za razdoblje 2014.-2020. godina.

Slika 2. Republika Hrvatska prema NUTS II razini

¹⁰ Narodne novine 33/2001

¹¹ Narodne novine 153/09

2.1.3. Regionalna –NUTS II. razina

Za NUTS II razinu u RH ne postoji odgovarajuća administrativna podjela, a od 01. srpnja 2013. godine RH je podijeljena na dvije regije-Kontinentalnu i Jadransku Hrvatsku.

2.1.4. Nacionalna- NUTS I. razina

Prema NUTS klasifikaciji od 01. srpnja 2013. godine i ulaska u EU Republika Hrvatska je NUTS I razina.

2.2. Strateško planiranje u Republici Hrvatskoj

Strateško planiranje u Republici Hrvatskoj promatra se u tri razdoblja i na tri razine. Prvo razdoblje odnosi se na razdoblje od osamostaljenja Hrvatske do početka procesa pristupanja EU, a označava ga negativni odnos naspram strateškog planiranja. Drugo razdoblje je proces pristupanja Hrvatske EU i označava povratak strateškog planiranja u Hrvatsku. Treće razdoblje je razdoblje nakon pristupanja Hrvatske EU u kojem se prepoznaje deficit kapaciteta i nepostojanje sustava strateškog planiranja. Prema razinama razlikuje se strateško planiranje na nacionalnoj, regionalnoj (županijskoj) i lokalnoj razini. U radu se istražuje strateško planiranje na regionalnoj (županijskoj) razini. U prvim godinama nakon osamostaljenja na strateško se planiranje u Hrvatskoj gleda kao na ostavštinu iz razdoblja socijalizma i prestaje ga se koristiti kao alat upravljanja razvojem. Urušava se postojeći sustav strateškog planiranja što ima za posljedicu kadrovsko rasipanje. Prvi pokušaj strateškog planiranja na županijskoj razini događa se desetak godina nakon formiranja županija, kroz izradu Regionalnih operativnih programa (ROP-ova). Na inicijativu Europske komisije i uz tehničku pomoć UNDP/UNOPS-a (*United Nations Development Programme / United Nations Office for Project Services*) , a kasnije putem CARDS programa 2003. izrađuju se najprije ROP-ovi u Šibensko-kninskoj, Zadarskoj, Vukovarsko-srijemskoj i Sisačko-moslavačkoj županiji. Nakon toga uz tehničku pomoć izrađuju se i ROP-ovi u Brodsko-posavskoj, Ličko-senjskoj Požeško-slavonskoj i Karlovačkoj županiji, a kasnije i u ostalim županijama. Zakonska obveza izrade županijskih strateških dokumenata u Hrvatskoj se prvi puta utvrđuje Zakonom o regionalnom razvoju¹² prema kojem su županije obvezne izraditi Županijske razvojne strategije za razdoblje 2011.-2013. godina. Nadređeni strateški dokument za Županijske razvojne strategije je Strategija regionalnog razvoja RH 2011.-2013.¹³. Pred ulazak Hrvatske u Europsku uniju, kao i nakon ulaska u Europsku uniju svi nacionalni kapaciteti strateškog planiranja usmjereni su na pripremu dokumenata koji su osnova za korištenje strukturnih i investicijskih fondova i to najprije Nacionalnog strateškog referentnog okvira za razdoblje 01.07.2013. do 31.12.2013. i Partnerskog sporazuma za razdoblje 2014.-2020.godina, te pripadajućih operativnih programa, dok se nacionalno planiranje stavlja u drugi plan. Proces izrade Strategije regionalnog razvoja RH za razdoblje 2014.-2020. se ne pokreće i krajem 2013. godine Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU izdaje napatuk temeljem kojeg Županijske skupštine produžuju svoje Županijske razvojne strategije za jednu godinu, odnosno i na 2014. godinu. Isto se ponavlja i za 2015. godinu, što znači da se izgrađeni sustav i vertikalna konzistentnost strateškog planiranja regionalnog razvoja u potpunosti narušava. Neke županije unatoč kašnjenju nacionalne razine počinju izradu Županijskih razvojnih strategija za razdoblje 2014.-2020., a neke čekaju nacionalnu razinu, odnosno donošenje novog Zakona o regionalnom razvoju i novih pravilnika i uredbi koji definiraju metodologiju izrade nove generacije županijskih razvojnih strategija.

3. UPRAVLJANJE RAZVOJEM U KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKOJ ŽUPANIJI

Koprivničko-križevačka županija formirana je 1993. godine. Sastojala se od 2 grada i 18 općina. U siječnju 1997. formiraju se još 3 nove općine na području Koprivničko-križevačke županije: Kali-

¹² NN 153/2009.

¹³ Vlada RH 4.06.2010.

novac, Kalnik i Novo Virje, a Đurđevac dobiva status grada. U studenom 1997. formira se općina Podravske Sesvete a 1999. općina Gornja Rijeka. Danas se teritorijalni ustroj Koprivničko-križevačke županije sastoji od tri grada: Koprivnica, Križevci i Đurđevac, te 22 općine: Drnje, Đelekovec, Ferdinandovac, Gola, Gornja Rijeka, Hlebine, Kalinovac, Kalnik, Kloštar Podravski, Koprivnički Bregi, Koprivnički Ivanec, Legrad, Molve, Novigrad Podravski, Novo Virje, Peteranec, Podravske Sesvete, Rasinja, Sokolovac, Sveti Ivan Žabno, Sveti Petar Orehovec i Virje.

Od 1993. godine žitelji Koprivničko-križevačke županije šest su puta izlazili na izbore i birali svoje predstavnike i čelnike na županijskoj razini. U tom se razdoblju izborna zakonodavstvo mijenjalo u nekoliko navrata. Tako se lokalni izbori koji se održavaju u veljači 1993. godine održavaju istodobno s izborima za Županijski dom Sabora Republike Hrvatske, a temeljem Zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne samouprave i uprave iz 1992. Polovica članova predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave birala se pravilom relativne većine u jednom krugu u jednomandatnim izbornim jedinicama, dok se druga polovica birala prema razmjernom sustavu tako da je područje cijele jedinice lokalne samouprave činilo jednu izbornu jedinicu uz jedinstveni izborni prag od najmanje 5% osvojenih glasova za predloženu listu. Koristi se isto pravilo pretvaranja glasova u mandate kao i na parlamentarnim izborima. U travnju 1997. održavaju se sljedeći izbori za članove predstavničkih tijela lokalne samouprave i uprave, i to prema normama Zakona o izmjenama i dopunama zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne samouprave i uprave iz 1996. Zadržava se isti segmentirani izborni model, ali se mijenja brožčani odnos između većinskog i razmjernog segmenta u korist potonjeg pri čemu se tri četvrtine predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave, odnosno jedinice lokalne uprave i samouprave biraju prema razmjernom sustavu, a preostala četvrtina prema većinskom sustavu.

Postojeći izborni model se mijenja 2001. u razmjerni sustav sukladno odredbama Zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave iz 2001. Prema tom Zakonu članovi općinskih i gradskih vijeća te županijskih skupština i Gradske skupštine Grada Zagreba biraju se proporcionalnom izbornom metodom u kojoj cijelo područje jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave čini jednu izbornu jedinicu. Pri tome jedinstveni izborni prag za pojedinu listu iznosi najmanje 5% važećih glasova birača. Ovaj se model primjenjuje za izbore održane u svibnju 2001. i u svibnju 2005.

Novi Zakonodavni okvir postavlja se 2007. godine donošenjem Zakona o izborima općinskih načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba prema kojem se nositelji izvršnih ovlasti u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave biraju neposredno, sustavom apsolutne većine u kojem cijelo područje jedinice samouprave čini jednu izbornu jedinicu. Za općinskog načelnika, gradonačelnika, župana ili gradonačelnika Grada Zagreba u prvom krugu izabire se kandidat koji na izborima dobije više o 50% glasova birača koji su glasovali. Ako niti jedan kandidat u prvom krugu ne dobije potrebnu većinu, održava se drugi izborni krug u kojem sudjeluju dva kandidata s najviše glasova u prvom krugu izbora, a izabran je kandidat koji dobije veći broj glasova birača.

Zakon o Lokalnim izborima donesen je 2012. godine i temeljem njega se raspisuju i održavaju izbori 2013. godine.

Izborni rezultati u Koprivničko-križevačkoj županiji pokazuju dominaciju HDZ-a, SDP-a i HSS-a, koji je na prvim izborima samostalno, a kasnije u koalicijama s HDZ-om i SDP-om dominirao u čelnim funkcijama i vođenju županije. Na izborima 1993, 1997. i 2001. godine i HSLŠ ostvaruje značajne rezultate, a nakon toga kao i na državnoj razini stranka gubi identitet i potporu birača. Prva nezavisna lista za županijsku skupštinu pojavljuje se na izborima 2009., ali ne prelazi izborni prag, što uspijeva nezavisnoj listi na izborima 2013. godine.

Na Lokalnim izborima 1993., 1997., 2001. i 2005. godine sukladno važećem izbornom zakonu župana su birali članovi Županijske skupštine. Prvi neposredni izbori za župana i njegove zamjenike održani su 2009. godine, te 2013. godine.

Godina	Broj birača									Koalicija	Koalicija	Koalicija	Koalicija	Nezavisni kandidat
		HDZ	HSS	SDP	HSLŠ	HNS	HSP	HSP-1861	DC	HSLŠ, SDP, HNS	SDP, HNS, HKDU			
1993.	100.183	35,30	31,18				4,65			25,33				
1997.	103.808	45,56	21,72		13,67		2,20	3,72			13,12			
										HSP, HKDS	LS, HSU			
2001.	104.207	23,92	28,26	19,29	7,83	4,55		2,63	4,03	2,51	6,95			
		HDZ					HSP			HSS-SDP	DC, HDSS	HSLŠ, HNS, LS, HSU	HKDS, HKDU, HPHPP, HRBLOK, HIP, HČSP, HP	
2005.	103.134	22,33					3,69			59,31	6,29	6,21	2,16	
		HDZ								SDP HNS	HDZ-HSLŠ	HSS, HSU	A-HSS, HDSS, HP-HPP, PS, HDS	Franjo Horvat
2009.	101.996									45,90	26,17	20,26	5,43	2,24
										SDP-HNS-HSU-HSLŠ		HSS, A-HSP-SU	HRV. LABUR. SRA. RADA	Mijo Bardek
2013.	94.779/	22,76								29,35		27,92	5,49	7,52

Tablica 2. Rezultati lokalnih izbora u Koprivničko-križevačkoj županiji**Izvor:** Državno izborno povjerenstvo, obrada autora

Lokalni izbori	ŽUPAN	ZAMJENICI	PREDS. ŽUP. SKUPŠTINE
1993.	Ivan Stančer HSS	Darko Selanec HSS Nikola Gregur HDZ	Ivan Hodalić
1997.	Nikola Gregur HDZ	Damir Felak HDZ Branko Kolar HDZ	Franjo Crkvenac HDZ
2001.	Josip Friščić HSS	Darko Koren HSS Vjekoslav Flamaceta SDP	Hrvoje Hitrec SDP
2005.	Josip Friščić HSS Darko Koren HSS	Darko Koren HSS Vjekoslav Flamaceta SDP Vladimir Šadek HSS	Milivoj Androlić SDP
2009.	Darko Koren HSS	Ivan Pal HSS Darko Sobota HDZ	Damir Felak HDZ Milica Fuček SDP
2013.	Darko Koren HSS	Ivan Pal HSS Darko Sobota HDZ	Damir Felak HDZ

Tablica 3. Pregled župana, zamjenika župana i predsjednika Županijske skupštine u KKŽ**Izvor:** Državno izborno povjerenstvo, obrada autora

Navedeni rezultati i čelne funkcije ukazuju da se kao najutjecajnija politička stranka u Koprivničko-križevačkoj županiji u proteklih dvadeset godina nametnula Hrvatska seljačka stranka, koja jedino u periodu 1997.-2001. kada je HDZ osvojio samostalno 45,56% glasova birača nije imala župana. U

ostalim razdobljima, a ukupno 16 godina, bilo u koaliciji s HDZ-om bilo s SDP-om čelni čovjek županije je iz Hrvatske seljačke stranke.

3.1. Strateško planiranje u Koprivničko-križevačkoj županiji

Prvi strateških dokument u Koprivničko-križevačkoj županiji koji se izrađuje i donosi je Strateški marketinški plan turizma Koprivničko-križevačke županije. Izradio ga je Institut za turizam u veljači 1997. godine.

Nakon toga izrađuju se studije kako slijedi:

- Studija odvodnje i pročišćavanje otpadnih voda za područje Koprivničko-križevačke županije, IGH, Zavod za hidrotehniku, Zagreb 1998.
- Studija plinifikacije Koprivničko-križevačke županije, KOD d.o.o. Koprivnica 1998.
- Studija prometa Koprivničko-križevačke županije, CPA-Centar za prostorno uređenje i arhitekturu d.o.o., Zagreb, 1998.
- Studija zaštite prirodne baštine Koprivničko-križevačke županije, URBING d.o.o. za prostorno uređenje i zaštitu okoliša, Zagreb 1998.
- Sociologijska studija Koprivničko-križevačke županije, Institut za društvena istraživanja, Zagreb 1998.
- Demografska studija Koprivničko-križevačke županije Hrvatski zemljopisno-geografski institut "Petar Matković" 1998/99.
- Studija zaštite kulturne baštine Koprivničko-križevačke županije, Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Zagreb, 1999.
- Investicijska studija vodoopskrbnog sustava Koprivničko-križevačke županije Dippold and Gerold-hidroprojekt 91 d.o.o., ožujak 2003.

Izrađuje se i Program gospodarenja otpadom za područje Koprivničko-križevačke županije, IPZ Uniprojekt MCF, Zagreb 1999. i Projekt obnove i razvoja poljoprivrede Koprivničko-križevačke županije do 2005. godine, Visoko gospodarsko učilište Križevci, rujan 1999.

Navedene studije i programi podloga su za razvoj prometne i vodno-komunalne infrastrukture, a pokazuju interes i razumijevanje javne politike za sociološka istraživanja i demografske trendove, kao važne čimbenike razvoja.

Županijski zavod za prostorno uređenje izrađuje, a Županijska skupština u srpnju 2001. godine prihvaća jedan od najvažnijih i prvi cjeloviti razvojni dokument Prostorni plan Koprivničko-križevačke županije. Županijski zavod za prostorno uređenje izrađuje u tri navrata 2007., 2012. 2014. godine izmjene i dopune Prostornog plana.

U gospodarstvu Koprivničko-križevačke županije godinama su dominirale velike tvrtke na čelu s prehrambenim koncernom PODRAVKA koje su činile najveći udio u prihodu i broju zaposlenih. Osim prehrambene industrije značajne su i drvna, metalska, obučarska i tekstilna industrija. Privatna inicijativa je prisutna, ali u daleko manjem obimu nego u sredinama koje nisu imale velikih i stabilnih tvrtki koje bi nosile razvoj.

Međutim devedesetih godina gubitak tržišta uslijed raspada Jugoslavije, pretvorba i privatizacija odrazile su se i na gospodarsku sliku Koprivničko-križevačke županije. Mnoge velike proizvodne tvrtke propadaju, gase se radna mjesta, što ima za posljedicu da u privatno poduzetništvo ne ulaze samo osobe koje imaju iskustvo u poslu, poznaju tržište i imaju razvijene poslovne veze, nego izlaz i egzistenciju u pokretanju vlastitog posla traže i nezaposleni, razvojačeni hrvatski branitelji i ostale kategorije stanovništva. Radi se o skupinama koje nemaju jasnu poduzetničku viziju, nemaju potrebna znanja, a niti financijska sredstva za pokretanje posla.

Takva situacija zahtjeva jedan drugačiji sustavan pristup koji se prepoznaje na nacionalnoj razini. Ministarstvo za obrt, malo i srednje poduzetništvo donošenjem Zakona o poticanju malog gospodarstva¹⁴ i Programa poticanja poduzetništva daje jedan okvir za poticanje poduzetništva. Odmah na

¹⁴ NN 29/2002.

početku postavile su se jasne smjernice, ciljevi i aktivnosti. Sve Vlade nakon toga i sva ministarstva u čijem je resoru bilo poduzetništvo samo se natječu u operativnosti i sposobnosti u provedbi poticajnih mjera, ali su one jasno definirane na samom početku. To je i prvi puta da se nacionalni program provodi decentralizirano uz partnere-dionike u županijama. Gradi se institucionalni sustav kroz potporne institucije-poduzetničke centre i inkubatore. Centar za poduzetništvo Koprivničko-križevačke županije započeo je s radom 01. kolovoza 1998. godine, kao treći poduzetnički centar koji je osnovan u Republici Hrvatskoj.

Koprivničko-križevačka županijama se među prvima uključila u provedbu Programa poticanja poduzetništva, a sustavnost i ozbiljnost se potvrđuje izradom i prihvaćanjem Programa strateškog razvoja malog gospodarstva u Koprivničko-križevačkoj županiji do 2006. godine.

Programom se definira vizija i misija razvoja malog gospodarstva u Koprivničko-križevačkoj županiji, kao temeljni okvir u kojem će se ostvariti određena prepoznatljivost i privlačnost za razvoj poduzetništva u odnosu na ostale regije u državi.

Program se izrađuje kroz partnerski pristup na način da su članovi tima koji radi na izradi programa Upravni odjel za gospodarstvo i komunalne djelatnosti KKŽ, Gradovi Koprivnica, Križevci i Đurđevac, HGK Županijska komora Koprivnica, HOK Obrtnička komora KKŽ, Udruženje obrtnika Križevci, Koprivnica i Đurđevac, Križevački poduzetnički centar, Centar za poduzetništvo Đurđevac, Hrvatski zavod za zapošljavanje područna služba Križevci i Centar za poduzetništvo KKŽ. Tehničku pomoć u izradi programa pružila je Njemačka Vladina organizacija Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit (GTZ).

Postavljaju se vrlo jasni i mjerljivi ciljevi:

1. Povećati broj subjekata u malom gospodarstvu
2. Povećati broj zaposlenih u malom gospodarstvu
3. Povećati konkurentsku sposobnost malog gospodarstva, jačanje postojećih i osvajanje novih tržišta
4. Povećati učinkovitost potpornih institucija
5. Locirati poduzetničke aktivnosti u zone i inkubatore.

Iako se sustav praćenja ostvarenja ciljeva predviđa u samom dokumentu, to se sukladno praksi u Hrvatskoj nije realiziralo. U travnju 2003. godine Branimir Lokin izrađuje Program globalnog gospodarskog razvoja Koprivničko-križevačke županije do 2011. godine.

U nastojanju da aktivno sudjeluje i upravlja razvojem Koprivničko-križevačka županija izradila je i prihvatila nekoliko razvojnih programa i studija koje obuhvaćaju pojedine segmente razvoja, a početkom 2005. godine sukladno inicijativi Europske komisije započinje izrada prvog strateškog razvojnog dokumenta Regionalnog operativnog programa Koprivničko-križevačke županije za razdoblje 2006.-2013..

Župan Koprivničko-križevačke županije Josip Friščić u uvodnoj riječi ROP-a navodi: *"Mijenjati društvenu stvarnost i upravljati razvojem, uvijek je bio izazov i to je i ostao, a naročito danas u uvjetima velike neizvjesnosti, nepredvidivosti i brzih promjena izazvanih procesom globalizacije kao i vrlo složenim odnosima između globalnog i lokalnog razvoja."*

Izrada se pokreće temeljem Odluke Poglavarstva od 03. veljače 2005. godine, a nositeljem izrade imenuje se Centar za poduzetništvo KKŽ. Radna grupa broji 8 članova, a čine ju predstavnici Upravnog odjela za gospodarstvo i komunalne djelatnosti, Upravnog odjela za društvene djelatnosti, Zavoda za prostorno uređenje, HGK Županijske komore Koprivnica, HOK Obrtničke komore KKŽ, Županijske uprave za ceste, Turističke zajednice KKŽ i Javne ustanove za zaštićene dijelove prirode.

Regionalni partnerski odbor formira se 22. prosinca 2005, a okuplja dionike iz gospodarstva, privatnog i javnog sektora, te akademske zajednice. Odbor sudjeluje u definiranju vizije KKŽ i u izradi ROP-a kao konzultativno tijelo, a u provedbi ROP-a kao konzultativno i nadzorno tijelo. Broji 43 člana, od toga 13 članova predstavlja civilni sektor, 14 javni sektor, 6 gospodarstvo, 5 akademsku zajednicu i školstvo. U izradi ROP-a raspisuje se Javni poziv za prvo iskazivanje interesa za prijavljivanje razvojnih projekata za mrežu projekata u ROP-u na koji se prijavljuje 487 projekata i projek-

tnih ideja. Predviđa se godišnja kontrola/praćenje napretka u vrijeme izrađivanja županijskog proračuna i dvogodišnje vrednovanje, ali se te aktivnosti ne provode.

Izrada ROP-a veliki je izazov za Centar za poduzetništvo kao nositelja izrade, jer niti u Centru niti na razini županije nema dovoljno znanja, ali ni spremnosti na partnerski pristup i timski rad koji je izrada ROP-a zahtijevala. Zbog toga se koristi tehnička pomoć Instituta za međunarodne odnose iz Zagreba.

Koordinatorica izrade ROP-a Tihana Kraljić u uvodnoj riječi ROP-a o tome kaže: *"Angažiranje Instituta za međunarodne odnose iz Zagreba, znanje i iskustvo njihovih stručnjaka, pomoglo nam je da zaokružimo našu viziju i promišljanja o budućem razvoju u jedan sustavan i kvalitetan dokument koji sada stoji pred Vama. Bez nezavisnog i stručnog arbitra, kakav je bio IMO, teško bi uspjeli usuglasiti često suprotstavljena mišljenja u brojnim raspravama koje su vođene."*

U ROP-u se utvrđuje vizija Koprivničko-križevačka županije: *"Koprivničko-križevačka županija je ekološki očuvan prostor s razvijenom prometnom i komunalnom infrastrukturom, konkurentnim gospodarstvom i visokim društvenim standardom"*, te ciljevi:

1. Konkurentno gospodarstvo
2. Razvoj prometne i komunalne infrastrukture
3. Jačanje ljudskih resursa i podizanje društvenog standarda
4. Održivo korištenje prirodnih i kulturnih dobara i okoliša

Provedba nacionalne politike regionalnog razvoja i provedba ROP-a zahtijevaju i izgradnju novog institucionalnog oblika odnosno razvojnih agencija. Kako na razini županije nema dovoljno financijskih i kadrovskih kapaciteta Koprivničko-križevačka županija slijedi model ostalih hrvatskih županija te Centar za poduzetništvo prerasta u PORU Razvojnu agenciju Podravine i Prigorja. PORA je osnovana temeljem Zakona o ustanovama i temeljem Odluke Županijske skupštine Koprivničko-križevačke županije. Upisana je u Sudski registar Trgovačkog suda u Bjelovaru i od 19. siječnja 2007. godine u pravnom prometu posluje kao PORA Razvojna agencija Podravine i Prigorja za promicanje i provedbu razvojnih aktivnosti u Koprivničko-križevačkoj županiji.

Zakon o regionalnom razvoju donosi se 2009. godine i po prvi puta obvezuje županije na izradu Županijskih razvojnih strategija (ŽRS) za razdoblje 2011.-2013. godina, a Pravilnik o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja Županijskih razvojnih strategija propisuje metodologiju i partnerski pristup izrade, te ulogu regionalnih koordinatora.

Proces izrade ŽRS započinje imenovanjem Radne grupe za izradu Županijske razvojne strategije Koprivničko-križevačke županije 2011-2013. od strane župana. U Radnu grupu imenuje se 13 članova: Marijan Štimac, pročelnik Upravnog odjela za gospodarstvo i komunalne djelatnosti KKŽ, Marija Švegović, pročelnica Upravnog odjela za financije i proračun KKŽ, Branka Cuki, pročelnica Upravnog odjela za zdravstvo i socijalnu skrb KKŽ, Denis Maksić, pročelnik Upravnog odjela za poljoprivredu, ruralni razvoj i turizam KKŽ, Mladen Antolić, pročelnik Upravnog odjela za prosvjetu, kulturu, znanost i sport KKŽ, Dražen Kozjak, pročelnik Upravnog odjela za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša KKŽ, Vladimir Šadek, pročelnik Službe ureda župana KKŽ, Zlatko Filipović, ravnatelj Zavoda za prostorno uređenje KKŽ, Krešimir Janach, ravnatelj Županijske uprave za ceste KKŽ, Zdravko Mihevc, direktor Turističke zajednice KKŽ, Željka Kolar, ravnateljica Javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području KKŽ, Krunoslav Vitelj, tajnik Hrvatske gospodarske komore - Županijske komore Koprivnica i Božo Barać, tajnik Hrvatske obrtničke komore - Obrtničke komore Koprivničko-križevačke županije.

Osnovni zadaci Radne grupe su: priprema i izrada materijala i sastavnica ŽRS-a sukladno metodologiji definiranoj Pravilnikom o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja Županijskih razvojnih strategija.

Partnersko vijeće je tijelo zaduženo za izradu, te praćenje i vrednovanje provedbe i rezultata nastalih tijekom provedbe ŽRS. Broji 57 članova, od kojeg broja 34 člana predstavljaju javni sektor, 8 gospodarstvo, 5 akademsku zajednicu i školstvo i 7 civilni sektor.

Župan Darko Koren u uvodnim riječima ŽRS-a navodi: "Imajući u vidu razvoj temeljen na unaprijed određenoj strategiji i zacrtanom pravcu kojim želimo ići, partnerstvo stvoreno prilikom izrade ROP-a unaprijeđeno je i ojačano novim ljudima, idejama i smjernicama razvoja prilikom izrade Županijske razvojne strategije. Kao nadogradnja ROP-a, ŽRS analizira sve ono što je realizirano tijekom provedbe ROP-a, te također postavlja pravce razvoja za budućnost, kao nastavak dosadašnjeg truda i napora uloženi u napredak i boljitak Županije."

ŽRS je "druga generacija" županijskog strateškog dokumenta, za koju postoji zakonodavni i metodološki okvir. U PORI Razvojnoj agenciji Podravine i Prigorja kao regionalnom koordinatorskom, ali i na razini županije stvoreni su kapaciteti za strateško planiranje. Ispred PORE kao koordinatorskog Melita Birčić u uvodnom riječima ŽRS-a ističe:

"Regionalnim operativnim programom Koprivničko-križevačke županije za razdoblje 2006. do 2013. zajednički smo izgradili temelje na području strateškog planiranja i razvoja Županije, a iskustvom u izradi ŽRS-a zasigurno smo doprinijeli i njihovoj nadogradnji za nastavak rada i doprinosu održivom razvoju Koprivničko-križevačke županije."

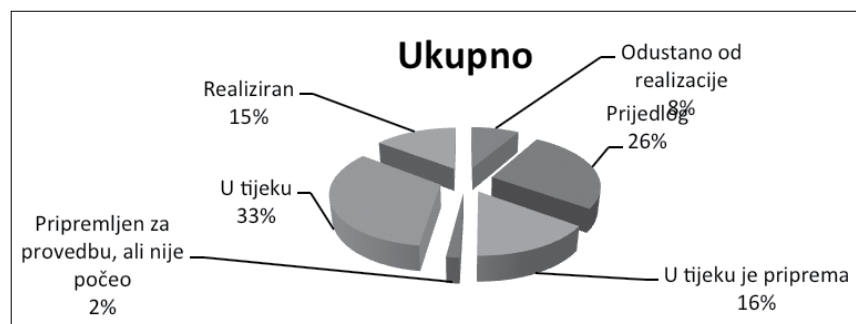
Vizija Koprivničko-križevačke županije je "Koprivničko-križevačka županija – županija u službi čovjeka. Županija tradicije, prirodnih i kulturnih vrijednosti, konkurentnog gospodarstva i visokog standarda življenja".

Utvrđuju se strateški ciljevi:

1. Konkurentno gospodarstvo
2. Jačanje ljudskih resursa i podizanje društvenog standarda
3. Razvoj prometne i komunalne infrastrukture
4. Održivo korištenje prirodnih i kulturnih vrijednosti i gospodarenje energijom.

Tijekom izrade Županijske razvojne strategije Koprivničko-križevačke županije 2011-2013., PORA Razvojna agencija kao Koordinator izrade dokumenta radi evaluaciju projekata prijavljenih u Bazu projekata ROP-a, s ciljem izrade baze podataka o realizaciji projekata u proteklih 5 godina, kao i o njihovom tadašnjem statusu. Od ukupno 487 prikupljenih projekata, za njih 484 dobiva se ažurirano očitovanje o statusu projekata. Prema podjeli na strateške ciljeve, u okviru strateškog cilja 1 Konkurentno gospodarstvo prijavljeno je 105 projekata. U okviru strateškog cilja 2 Razvoj prometne i komunalne infrastrukture prijavljeno je najviše, čak 173 projekta, dok je u okviru strateškog cilja 3 Jačanje ljudskih resursa i podizanje društvenog standarda prijavljen ukupno 121 projekt. U okviru strateškog cilja 4 Održivo korištenje prirodnih i kulturnih dobara i okoliša prijavljena su ukupno 84 projekta.

Zakonom o regionalnom razvoju propisuje se obveza županije da na godišnjoj razini dostavlja izvješće nadležnom ministarstvu za regionalnom razvoju o provedbi ŽRS-a. To je prvi puta da se županija suočava s takvom obvezom. Izvješća se izrađuju i usvajaju na Županijskoj skupštini za 2011., 2012. i 2013. godinu. Izrada Izvješća ukazuju na potrebu dodatnog razvoja kadrova za strateško planiranje, te izgradnju sustava strateškog planiranja i izvješćivanja. Taj sustav na razini Koprivničko-križevačke županije treba povezati sve jedinice lokalne samouprave, te omogućiti izvješćivanje prema nacionalnoj razini.

Slika 3. Pregled projekata prijavljenih u Bazu projekata ROP-a sukladno statusu projekata u 2011. godini.

Izvor: ŽRS KKŽ 2011.-2013.

Tijekom 2013. godine od strane resornog ministarstva se najavljuje, donošenje novog Zakona o regionalnom razvoju, izrada Strategije regionalnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. godine i Županijskih razvojnih strategija za razdoblje 2014.-2020. godine, sukladno novom planskom i financijskom razdoblju u Europskoj uniji.

Obzirom da na nacionalnoj razini nije donesen novi Zakon o regionalnom razvoju, niti se pokreće proces izrade Strategije regionalnog razvoja Republike Hrvatske i Županijskih razvojnih strategija za razdoblje 2014.-2020. godine, na inicijativu Regionalnih koordinatora u rujnu 2013. godine Ministarstvu regionalnog razvoja i fondova Europske unije upućuje se dopis i traži naputak za postupanje vezano uz produžetak važenja županijskih razvojnih strategija donesenih za razdoblje 2011.-2013. godine i na 2014. godinu, u kontekstu odredbi Zakona o proračunu (NN 87/08 i NN 136/12).

Inicijativa se prihvaća i Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU izdaje pismeni naputak o produžetku važenja Županijskih razvojnih strategija za razdoblje 2011.-2013. i na 2014. godinu. Sukladno naputku Županijska skupština Koprivničko-križevačke županije donijela je na svojoj sjednici dana 12. studenog 2013. godine Odluku o produljenju važenja Županijske razvojne strategije za razdoblje 2011.-2013. za 1 godinu, odnosno na razdoblje 2011.-2014. godine, kako se ne bi kršile odredbe Zakona o proračunu (NN 87/08 i NN 136/12).

PORA kao regionalni koordinator za Koprivničko-križevačku županiju drži da će novi Zakon o regionalnom razvoju biti donesen u siječnju 2014. godine, te da će se stvoriti potreban zakonodavni okvir i propisanu metodologiju izrade Županijske razvojne strategije. Slijedom navedenog PORA pokreće aktivnosti i priprema Odluku o osnivanju Radne grupe za izradu i izvještavanje o provedbi Županijske razvojne strategije za razdoblje 2014.-2020. godine. Radna grupa osniva se Odlukom Župana Koprivničko-križevačke županije dana 15. studenoga 2013. godine, a temeljem odredbi postojećeg Zakona o regionalnom razvoju.

Članovi radne grupe za izradu i izvještavanje o provedbi ŽRS KKŽ 2014.-2020. imenuju se od strane župana kako slijedi:

Marijan Štimac (zamjena Vladimir Šadek) Upravni odjel za gospodarstvo, komunalne djelatnosti, poljoprivredu i međunarodnu suradnju KKŽ, Robertina Zdjelar (zamjena Andreja Femec) Upravni odjel za financije, proračun i javnu nabavu KKŽ, Željka Koluder-Vlahinja (zamjena Miroslav Belobrk) Upravni odjel za zdravstveno-socijalne djelatnosti KKŽ, Branka Cuki (zamjena Ana Mušlek) Upravni odjel za obrazovanje, kulturu, znanost, sport i nacionalne manjine KKŽ, Ana Kranjčev (zamjena Valentina Peršić) Upravni odjel za prostorno uređenje, gradnju zaštitu okoliša i zaštitu prirode KKŽ, Marina Horvat Pavlic (zamjena Vesna Pribeg Peričić) Upravni odjel za poslove Županijske skupštine, župana i opće poslove KKŽ, Zlatko Filipović (zamjena Mladen Matica) Zavod za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša KKŽ, Vesna Božičević-Remenar (zamjena Marcel Kovačić) Županijska uprava za ceste KKŽ, Kristina Sočev (zamjena Krešimir Blažek) Turistička zajednica KKŽ, Željka Kolar (zamjena Marta Lenac) Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području KKŽ, Krunoslav Vitelj (zamjena Kristina Stanišić) Hrvatska gospodarska komora Županijska komora Koprivnica, Božo Barać (zamjena Ljubica Čiković) Hrvatska obrtnička komora Obrtnička komora KKŽ i Tomislav Ivanek (zamjena Zlatko Makar) Odbor za gospodarski razvoj Županijske skupštine KKŽ.

Imenuje se i Partnerskog vijeća Koprivničko-križevačke županije s ciljem sudjelovanja u svim fazama izrade ŽRS. Partnersko vijeće broji 49 članova, a čine ga predstavnici Koprivničko-križevačke županije, jedinica lokalne samouprave s područja Koprivničko-križevačke županije i predstavnici tijela državne uprave kao predstavnici javnog sektora, predstavnici gospodarskog sektora, predstavnici znanstvene zajednice i predstavnici nevladinih organizacija (u daljnjem tekstu: dionici) i to kako slijedi:

Bez obzira na zastoj na Nacionalnoj razini tijekom 2014. godine radi se na izradi Osnovne i SWOT analize. Osnovna analiza se izrađuje se na način da se svi podaci iz analitičkog dijela prikazuju po jedinicama lokalne samouprave, što predstavlja dodatni napor, ali time se stvaraju temelji za stvaranje sustava strateškog planiranja i izvješćivanja za razdoblje 2014.-2020. Za područje Koprivničko-kri-

ževačke županije. Za jedinice lokalne samouprave Zakon o regionalnom razvoju ne propisuje izradu strateških dokumenata, ali je to jedan od preduvjeta za stvaranje sustava na županijskoj razini.

Dana 06. studenoga na svojoj 160. Sjednici Vlada RH prihvaća Nacrt novog Zakona o regionalnom razvoju, upućuje ga u proceduru prihvatanja u Hrvatski sabor, a primjena se očekuje s 01.01.2015. godine. I novi zakonodavni okvir obvezuje županije na izradu ŽRS-a za razdoblje 2014.-2020., ali i uređuje pitanje regionalnih koordinatora na način da propisuje poslove od općeg gospodarskog interesa koji oni, odnosno PORA trebaju obavljati.

Za Koprivničko-križevačku županiju donošenje novog zakona prije svega znači da županija kao jedinica područne (regionalne) samouprave prema vrijednosti indeksa razvijenosti koji je manji od 75% prosjeka Republike Hrvatske i iznosi 59,19 dobiva status potpomognutog područja.

Također taj će status dobiti i čak 16 jedinica lokalne samouprave u Koprivničko-križevačkoj županiji i to: Općina Kloštar Podravski sa indeksom razvijenosti 47,69%, Sveti Petar Orehovec sa 50,81%, Novo Virje sa 50,83%, Gornja Rijeka sa 51,89%, Kalnik sa 55,96%, Sokolovac sa 56,55%, Ferdinandovac sa 60,98%, Rasinja sa 61,06%, Hlebine sa 63,64%, Sveti Ivan Žabno sa 63,96%, Peteranec sa 66,80%, Virje sa 67,49%, Legrad sa 69,84%, Koprivnički Bregi sa 70,33%, Gola sa 72,43% i Drnje sa 73,97%.

Status potpomognutog područja navedenim će općinama prema Članku 43. Zakona o regionalnom razvoju RH omogućiti da se prihod od poreza na dobit, a koji je prihod države, isplaćuje tim jedinicama kao pomoć iz državnog proračuna u visini prihoda od poreza na dobit ostvarenog na njihovom području u godini koja prethodi godini izrade proračuna, osim jedinicama lokalne samouprave koje prvi puta stječu status potpomognutog područja.

Jedinice lokalne samouprave koje prvi puta stječu status potpomognutog područja su one jedinice lokalne samouprave koje nemaju status područja posebne državne skrbi u cijelosti kao ni status brdsko-planinskih područja, ali su Odlukom o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (Narodne novine, broj 158/2013) razvrstane u I. odnosno II. skupinu.

Jedinicama lokalne samouprave koje prvi puta stječu status potpomognutog područja, ti se prihodi isplaćuju na sljedeći način:

- U prvoj godini primjene statusa potpomognutog područja jedinica lokalne samouprave ima pravo na dodjelu pomoći u visini 30% prihoda od poreza na dobit ostvarenog na njezinom području u godini koja prethodi godini izrade proračuna
- U drugoj godini primjene statusa potpomognutog područja jedinica lokalne samouprave ima pravo na dodjelu pomoći u visini 50% prihoda od poreza na dobit ostvarenog na njezinom području u godini koja prethodi godini izrade proračuna
- U trećoj godini primjene statusa potpomognutog područja jedinica lokalne samouprave ima pravo na dodjelu pomoći u visini 75% prihoda od poreza na dobit ostvarenog na njezinom području u godini koja prethodi godini izrade proračuna
- U četvrtoj i svim sljedećim godinama jedinica lokalne samouprave ima pravo na dodjelu pomoći u visini ukupnog prihoda od poreza na dobit ostvarenog na njezinom području u godini koja prethodi godini izrade proračuna.

Namjena korištenja navedenih pomoći utvrdit će se zakonom kojim se uređuje izvršavanje državnog proračuna.

Osim toga navedene općine stječu temeljem Članka 44. i pravo na naknadu za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala koja je prihod državnog proračuna Republike Hrvatske, a ustupa se u iznosu od 50% gradu, odnosno općini, a 50% županiji na području kojih se obavlja iskorištavanje, a koristi se namjenski za zaštitu okoliša i prirode te za gospodarski razvitak, te pomoć za pripremu i provedbu te sufinanciranje projekata.

Grad Koprivnica temeljem članka 14. dobit će status manjeg urbanog područja, te da će imati zakonsku obvezu izrade strategije urbanog razvoja.

Donošenjem novog zakona stvaraju se pretpostavke da se tijekom 2015. izradi Strategija regionalnog razvoja RH za razdoblje 2014.-2020., kao vertikalno nadređeni strateški dokument za županijske razvojne strategije.

4. ANALIZA RAZVOJA KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE

Koprivničko-križevačka županija je prema popisu stanovništva iz 2011. godine u razdoblju od 10 godina izgubila 8.883 stanovnika, odnosno grad veličine Đurđevca. Bez obzira što su ti demografski trendovi sukladni trendovima u cijeloj Hrvatskoj, razvojno i strateški, ti podaci su alarmantni. KKŽ se dugi niz godina nalazila u društvu županija u koje se migriralo, odnosno useljavallo, ali i to se promijenilo, te je migracijski saldo negativan.

Gospodarski pokazatelji također prate trendove na državnoj razini. Investicije, broj zaposlenih i nezaposlenih pokazuju čvrstu povezanost. Najveća investicijska ulaganja realiziraju se 2008. godine, nakon čega slijedi pad investicija, pad zaposlenosti i rast nezaposlenosti. BDP po glavi stanovnika iznosi 8.524 EUR-a, što KKŽ stavlja na visoko 5 mjesto iza Grada Zagreba, Istarske, Primorsko-goranske i Zagrebačke županije, ali još uvijek daleko ispod prosjeka RH koji iznosi 10.500 EUR-a i EU 25.200 EUR-a. U gospodarstvu sa 48% udjela dominira prerađivačka industrija, a slijede ju trgovina na veliko i malo sa 28% i poljoprivreda, lov i šumarstvo sa 8%. Podravka je i dalje najznačajnija tvrtka u županiji i zaslužna je za pozitivnu vanjskotrgovinsku bilancu koja u bitnome popravljla dojam i gospodarsku sliku županije.

Kako bi analiza bila što objektivnija koristi se Regionalni indeks konkurentnosti i Indeks razvijenosti. U Hrvatskoj se 2007. godine po prvi puta provodi istraživanje regionalnog indeksa konkurentnosti koji daje uvid u profil konkurentnosti na razini županija i Grada Zagreba. Istraživanje se provodi i 2010. i 2013. godine i sada postoje preduvjeti za horizontalnu i vertikalnu usporedbu Koprivničko-križevačke županije. Za potrebe horizontalne usporedbe prati se konkurentnost Koprivničko-križevačke županije u odnosu na Varaždinsku, Međimursku i Krapinsko-zagorsku županiju, odnosno županije koje su prema 1. nacrtu novog Zakona o regionalnom razvoju trebale činiti Plansko područje Sjeverozapadna Hrvatska. Za potrebe vertikalne usporedbe pratit ćemo vrijednosti pod indeksa i njihovih komponenti, kao i razlike statističke i perceptivne vrijednosti unutar promatranog razdoblja. Indeks razvijenosti prvi se puta izračunava 2010., drugi puta 2013. godine.

GODINA	KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA ŽUPANIJA	VARAŽDINSKA ŽUPANIJA	MEĐIMURSKA ŽUPANIJA	KRAPINSKO ZAGORSKA ŽUPANIJA
2007.	7	4	2	15
2010.	12	1	4	11
2013.	8	2	4	12

Tablica 4. Promjene u rangiranju županija po Regionalnom indeksu konkurentnosti

Izvor: Regionalni indeks konkurentnosti 2007., 2010., 2013., obrada autora

GODINA	KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA ŽUPANIJA	VARAŽDINSKA ŽUPANIJA	MEĐIMURSKA ŽUPANIJA	KRAPINSKO ZAGORSKA ŽUPANIJA
2010.	I skupina <75% 64,32	II skupina 75-100% 96,30	II skupina 75-100% 75,11	II skupina 75-100% 87,72
2013.	I skupina <75% 59,19	II skupina 75-100% 86,34	I skupina <75% 69,65	I skupina <75% 73,24

Tablica 5. Promijene prema Indeksu razvijenosti

Izvor: NN 89/10, NN 158/13, obrada autora

Dok se 2007. godine KKŽ sa indeksom 7 nalazi u gornjem dijelu tablice regionalne konkurentnosti 2010. godine pada na 12 mjesto i pridružuje se županijama sa slabijom konkurentnosti, a 2013. godine vraća se među uspješnije, ali tek na 8 mjesto. Obzirom da se radi o značajnim oscilacijama, pad za 5 mjesta, pa rast za 4 mjesta potrebno je detaljnije istražiti pod indekse.

Na zabrinutost upućuje činjenica da se KKŽ nalazi među izuzetno optimističnim županijama, odnosno da je mišljenje i percepcija o konkurentnosti u KKŽ daleko iznad realiteta statističkih vrijednosti i stvarnog stanja. To se može povezati sa nekadašnjim snažnim gospodarstvom i dobrim gospodarskim pokazateljima, koji i danas kod stanovništva stvara percepciju da je KKŽ jako dobra u odnosu na druge županije. Anketni ili perceptivni rang u 2013. godini je da je KKŽ na drugom mjestu, a statistički rang je 10. U tim pokazateljima leži opasnost jer prevladava mišljenje da se KKŽ nalazi na vrhu, pa se slijedom toga niti ne poduzimaju dodatni napore, niti se teži boljitku, jer prevladava percepcija da je KKŽ među najboljima. S druge strane najveći pesimisti su upravo županije koje su u samom vrhu konkurentnosti kao što su Istarska, Primorsko-goranska i Dubrovačko-neretvanska. Stanovnici tih županija imaju percepciju da su 11, 15 i 12, a u stvarnosti prema statističkom rangu oni su 2, 3 i 5 županija. Zbog tog pesimizma i percepcije oni se više trude i pojačavaju svoje napore, kako bi postali bolji.

Regionalni indeks konkurentnosti sastoji se od dva pod indeksa: poslovnog okruženja i poslovnog sektora. Za svaki pod indeks utvrđuju se vrijednosti statističkih indikatora i perceptivnih indikatora. Statistički indikatori poslovnog okruženja prate 4 područja: demografiju, zdravlje i kulturu, obrazovanje, osnovnu infrastrukturu i javni sektor i poslovnu infrastrukturu.

Detaljnijom analizom tih područja mogu se dobiti odgovore, ali i objašnjenja na neka ranija postavljena pitanja. U područje demografije, zdravlja i kulture utvrđuje se rang obzirom na procjenu broja stanovnika, udjel stanovništva u dobi od 25-64 godine u ukupnoj populaciji, migracijski saldo, vitalni indeks i broj doktora medicine per capita.

4.1. Poslovno okruženje-statistički indikatori za Koprivničko-križevačku županiju

Godina	Procjena broja stanovnika	Udjel stanovništva 25-64 godine u populaciji	Migracijski saldo	Vitalni indeks	Doktori medicine per capita
2007.	16	7	13	14	19
2010.	16	10	12	14	18
2013.	16	11	9	14	16

Tablica 6. Demografija, zdravlje i kultura

Izvor: Regionalni indeks konkurentnosti 2007., 2010., 2013., obrada autora

Godina	Udjel osoba s višom školom u populaciji 25-64 godine %	Udjel osoba s visokom školom u populaciji 25-64 godine %	Uključenost u predškolsko obrazovanje / populacija od 0-4 godine %	Upisani studenti/ stanovništvo 20-24 godine %	Diplomirani studenti/ stanovništvo 20-24 godine %
2007.	13	15	15	11	13
2010.	13	15	16	14	13
2013.	13	13	11	11	13

Tablica 7. Obrazovanje

Izvor: Regionalni indeks konkurentnosti 2007., 2010., 2013., obrada autora

GODINA	Uporabljeni otpad/ukupna količina	Udjel pomoći u ukupnim prihodima JLPS	Broj riješenih predmeta po sucu	Broj neriješenih ZK predmeta per capita	Prosječna stopa prireza u županiji
2007.	14	16	11	5	3
2010.	15	8	4	12	3
2013.	6	7	2	2	2

Tablica 8. Osnovna infrastruktura i javni sektor**Izvor:** Regionalni indeks konkurentnosti 2007., 2010., 2013., obrada autora

Godina	Broj poduzetničkih zona per capita	Cijena vode i odvodnje	Komunalne naknade za posl. objekt, I. zona	Cijena stanova u županijskom središtu	Udaljenost aerodroma u km
2007.	5				
2010.	11	5	8	5	14
2013.	2	19	8	8	14

Tablica 9. Poslovna infrastruktura**Izvor:** Regionalni indeks konkurentnosti 2007., 2010., 2013., obrada autora

4.2. Poslovni sektor-statistički indikatori za Koprivničko-križevačku županiju

Godina	Aktivne pravne osobe	Ukupne investicije prema lokaciji objekta	Udjel investicija u opremu u ukupnim investicijama	Investicije u novu dug.imovinu MSP/ukupni prihod/MSP	Inozemna izravna ulaganja u 000 Eura per capita	Broj MSP per capita
2007.	10	13	8	13	20	14
2010.	20	13	9	19	10	19
2013.	20	13	9	19		19

Tablica 10. Investicije i poduzetnička dinamika**Izvor:** Regionalni indeks konkurentnosti 2007., 2010., 2013., obrada autora

Godina	Obrt i slobodna zanimanja per capita	Broj zaposlenih per capita u MSP	Dobit razdoblja/ gubitak razdoblja MSP/ukupni prihod MSP	Ukupni prihodi MSP/ stanje imovine MSP	Bruto dodana vrijednost po zaposlenom u industriji
2007.	16	14	19	2	4
2010.	21	16	15	1	5
2013.	17	15	8	1	11

Tablica 11. Razvijenost poduzetništva**Izvor:** Regionalni indeks konkurentnosti 2007., 2010., 2013., obrada autora

Godina	BDP per capita	Nezaposlene osobe/ stanovništvo 25-64	Nezaposleni 12 mjeseci i više/ ukupno nezaposleni	Prosječna mjesečna bruto plaća po zaposlenom	Broj zaposlenih ukupno per capita
2007.	6	8	18	11	12
2010.	5	5	9	15	4
2013.	9	4	4	12	17

Tablica 12. Ekonomski rezultati-razina**Izvor:** Regionalni indeks konkurentnosti 2007., 2010., 2013., obrada autora

Godina	Indeks BDP-a	Broj zaposlenih u MSP	Izvoz	Nezaposlene osobe	Dobit prije oporezivanja	Broj zaposlenih ukupno
2007.	18		18	11		6
2010.	6	14	15	2	14	19
2013.	15	12		16	7	14

Tablica 13. Ekonomski rezultati-dinamika

Izvor: Regionalni indeks konkurentnosti 2007., 2010., 2013., obrada autora

Iako smo utvrdili da se perceptivno mišljenje u Koprivničko-križevačkoj županiji kreće daleko iznad realnosti statističkih pokazatelja zanimljivo je da ima nekoliko perceptivnih indikatora kod kojih se čak i u okolnostima općeg optimizma utvrđuje nizak perceptivni rang, a to su dostupnost i kvaliteta poslovnih škola, razvijenost i raširenost proizvodnih klastera, suradnja poduzetnika sa sveučilištima i institutima, spremnost na prijenos prava odlučivanja na niže upravljačke razine, tehnološki razvoj temeljem vlastitih istraživanja i korištenje suvremenog marketinga u poduzećima. Iznadprosječno optimistični stanovnici Koprivničko-križevačke županije smatraju da se po dostupnosti i kvaliteti visokih škola u županiji naša županija nalazi na 16 mjestu i ta percepcija od 2007. do 2013. ima negativan trend. Ako tome dodamo da istraživanje pokazuje da Koprivničko-križevačka županija ima negativnu razvojnu fazu u marketingu i menadžmentu, tehnologiji i lokalnoj upravi, te da je po udjelu osoba s višom i visokom školom u populaciji 25-64 godine u % na 13 mjestu sasvim je jasno da bi razvoj visokog školstva trebao biti jedan od prioriteta Koprivničko-križevačke županije.

Jedna od ključnih slabosti Koprivničko-križevačke županije kao cjeline je njezina "nekompaktnost", odnosno podijeljenost na prigorski i podravski dio županije. Prigorski dio županije izuzev Općine Gornja Rijeka, zbog prirodnog položaja i dostupnih prometnih pravaca usmjeren je na Zagreb, a Podravski dio na Varaždin. Osim tog prirodnog faktora tu je i ekonomska nejednakost-prigorski dio je gospodarski nerazvijeniji i jedinice lokalne samouprave nemaju rentu, dok su svi veliki gospodarski subjekti u Koprivnici, a većina općina ima značajne prihode od rente. Sve je to vjerojatno utjecalo i na druge oblike podijeljenosti u čemu treba tražiti razlog zašto se u Koprivničko-križevačkoj županiji u kojoj postoji Visoko gospodarsko učilište u Križevcima sa 150 godina tradicije i kvalitetnim kadrovima nije uspjelo napraviti iskorak u razvoju visokog školstva. Tako su neke županije koje nisu imale visokoškolske ustanove napravile značajnije razvojne iskorake, što itekako utječe na njihovu konkurentnost.

U takvim se okolnostima pokretanje Medijskog sveučilišta u Koprivnici, uz sve eventualne slabosti, s razvojnog gledišta treba ocjenjivati kao dugoročno iznimno važan i pozitivan projekt. Spajanje Veleučilišta Varaždin i Medijskog sveučilišta u veljači 2014. godine u regionalno sveučilište Sjever sa sjedištem u Koprivnici, te preoblikovanje sveučilišta u javno sveučilište otvara priliku Koprivničko-križevačkoj županiji da napravi novi razvojni iskorak.

Sveučilište Sjever izvodi nastavu na 11 studijskih programa iz tehničkog, biomedicinskog, društvenog i umjetničkog područja, od čega je 9 studija na preddiplomskoj razini: Elektrotehnika, s dva usmjerenja: Automatizacija i Biomedicinska elektronika, Proizvodno strojarstvo, Multimedija, oblikovanje i primjena, Tehnička i gospodarska logistika, Graditeljstvo, Sestrinstvo, Novinarstvo, Medijski dizajn i Poslovanje i menadžment u medijima.

Dva su studija na diplomskoj razini: Odnosi s javnošću i Poslovna ekonomija, s dva usmjerenja: Međunarodna trgovina i Turizam.

U suradnji sa Sveučilištem u Rijeci od 2014. godine se godine počinje izvoditi i sveučilišni poslijediplomski doktorski studij "Mediji i izdavaštvo".

Uzimajući u obzir analizu istraživanja regionalne konkurentnosti za Koprivničko-križevačku, ali i susjedne županije i namjeru Sveučilišta Sjever da razvija nove programe svakako bi trebalo razmotriti razvoj dva nova studijska programa: Poslovanje i menadžment malih i srednjih poduzetnika i Menadžment javne uprave.

Polaznici studija Poslovanje i menadžment malih i srednjih poduzetnika trebali bi tijekom studija steći znanja i kompetencije za rad i upravljanje u obrtima i malim tvrtkama. U utvrđivanje programa treba uključiti i poduzetnike, te asocijacije poduzetnika, kako bi se studijski program što više prilagodio potrebama poduzetnika. Svakako je potrebno provesti neovisno istraživanje poduzetnika kojim bi se utvrdilo potrebe za radnicima, njihovim kompetencijama i znanjima, ali im i ponuditi kompetencije studenata koji bi diplomirali na ovom studiju. Uz osnovna teoretska ekonomska znanja, studij bi sadržavao i praktične vježbe odnosno praksu koja bi se odvijala kod poduzetnika, što bi ujedno mogla biti mogućnost za buduće zapošljavanje. Obavezni kolegiji bili bi menadžment, poduzetništvo, internacionalizacija poslovanja, financiranje malih i srednjih poduzetnika, financijsko i računovodstveno poslovanje, poslovno povezivanje-klasteri i zadruge, inovativnost i kreativnost i e-poslovanje.

Polaznici studija bili bi osposobljeni za vodeće i upravljačke poslove u malim i srednjim tvrtkama, za klaster menadžere i voditelje zadruga.

MENADŽMENT JAVNE UPRAVE

Problemi u upravljanju razvojem u Republici Hrvatskoj dijelom su posljedica deficita kadrova za upravljanje razvojem. S jedne strane devedesetih su godina iz visoko-školskih ustanova "nestali" kolegiji strateškog planiranja i upravljanja, a s druge strane nisu razvijani novi kolegiji menadžmenta u javnoj upravi.

Ulaskom Hrvatske u Europsku uniju taj deficit kadrova dolazi u prvi plan, jer je evidentno da na svim razinama-nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj imamo problem sa strateškim planiranjem, provedbom strateških dokumenata i izvješćivanjem o njihovoj provedbi. To bi moglo dovesti do ozbiljnih teškoća u povlačenju sredstava iz fondova EU. Čelni ljudi općina, gradova i županija kao i njihove uprave u takvim okolnostima moraju raspolagati sa specifičnim znanjima, što uključuje teoriju javne uprave, sposobnost povezivanja svih dionika na modelima Triple i Quadruple-Helix dionika. Od javne uprave se očekuje da razumije poduzetnike, da stvara povoljne uvijete i okruženje za poduzetništvo, kreativnost i inovativnost.

Uz osnovna teoretska ekonomska znanja o upravljanju, javnoj upravi, menadžmentu javne uprave, obavezni kolegiji bili bi: strateško planiranje, poduzetništvo, inovativnost i kreativnost, budžetiranje ili proračun-proračunski korisnici, neprofitne organizacije-udruge, politike EU, fondovi EU, ruralni razvoj, regionalni razvoj, lokalni i urbani razvoj, održivi razvoj, e-uprava.

Polaznici studija bili bi osposobljeni za liderske i upravne poslove u općinama, gradovima i županijama, državnoj upravi, državnim, regionalnim i lokalnim agencijama, fondovima, udrugama, a posebno bi mogli biti zanimljivi za postojeće zaposlene koji nemaju potrebnih kompetencija.

ZAKLJUČAK

Ulazak Hrvatske u Europsku uniju iz temelja mijenja položaj i ulogu strateškog planiranja kao alata upravljanja razvojem. Sposobnost korištenja sredstava iz fondova EU u velikoj mjeri će ovisiti o uspostavljenom sustavu strateškog planiranja, provedbe strateških dokumenata i izvješćivanju o njihovoj provedbi na nacionalnoj, regionalnoj (županijskoj) i lokalnoj razini. U tom kontekstu nužne su promijene u upravljanju i na razini županija. Samo one županije koje će novonastalim okolnostima prilagoditi institucionalni okvir i kadrovsku strukturu moći će odgovoriti na taj veliki izazov. Tu će glavnu ulogu imati čelni ljudi županije koji trebaju iskazati političku volju i spremnost na dosljednu primjenu ciljeva i prioriteta koji će biti utvrđeni u Županijskoj razvojnoj strategiji KKŽ za razdoblje 2014.-2020.. To se neposredno treba odraziti na Proračun KKŽ koji u financijskim stavkama treba pratiti utvrđene prioritete, osigurati sredstva za sufinanciranje i predfinanciranje EU projekata i pri tome se rukovoditi indeksom razvijenosti jedinica lokalne samouprave. Natjecanje političkih stranaka preselit će se s ideološke na projektnu razinu, odnosno sposobnost provedbe i ostvarenje ciljeva iz Županijske razvojne strategije čiji bi dugoročni cilj trebao biti povećanje vrijednosti Indeksa razvijenosti i podizanje na ljestvici Regionalnog indeksa konkurentnosti.

SUMMARY

The paper examines the management of development in Koprivnica-Križevci county for the past twenty years. It shows the county's administrative organization and institutional development, as well as the political options that have been ruling, based on the election results and voters.

Another focus is the status and development of strategic planning as a tool of development management. For this analysis we used results from the research on Regional Competitiveness Index and the Index of Development, using these to compare Koprivnica-Križevci county with the counties Varaždin, Međimurje and Krapina-Zagorje.